

Selvitysluonnoksesta annetut lausunnot

Sosiaalimenojen kehitysarviot (1/2017) 137/54/2016

Sosiaali- ja terveysministeriö, STM/4545/2016, 8.12.2016
Valtiovarainministeriö, VM/2082/00.05.00/2016, 9.12.2016

8.12.2016

STM/4545/2016

Salassa pidettävä JulkL (621/1999) 6 ja 9 §
tarkastusviraston selvityksen antamiseen saakka.

Valtiontalouden tarkastusvirasto
PL 1119
00101 Helsinki
tuloksellisuustarkastus@vtv.fi

Viite

Lausuntopyyntöne 21.11.2016 (Dnro 137/54/2016)

LAUSUNTO SELVITYSLUONNOKSESTA SOSIAALIMENOJEN KEHITYSARVIOISTA

Valtiontalouden tarkastusvirasto on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa selvitysluonnoksesta koskien Sosiaalimenojen kehitysarvioita. Lausuntopyynnön pääasiallisena tarkoituksena on varmistaa, että selvitykseen ei sisälly asia tai tulkintavirheitä sekä kuulla lausunnonantajien näkemyksiä alustavista kannanotoista.

Sosiaali- ja terveysministeriö haluaa täsmentää, että selvitysluonnoksen sivulla 12 mainitaan, että uusi sosiaalimenojen analysointimalli olisi kehitetty vuonna 2007, mutta mallia vielä muokattiin tämän jälkeen ja se valmistui vasta vuonna 2009.

Sosiaali- ja terveysministeriö yhtyy Valtiontalouden tarkastusviraston näkemyksiin sosiaalimenoennusteen käyttöohjeen ja menetelmäkuvauksen ajantasaistamisen sekä raportoinnin tarpeellisuudesta. Myös suositusta yhteistyön syventämisestä muiden sosiaalimenoarvioita tuottavien tahojen kanssa voidaan pitää kannatettavana. Sosiaali- ja terveysministeriö haluaa lisäksi korostaa, että ministeriöiden välillä tapahtuu paljon virkamiesvalmisteluun liittyvää kanssakäymistä, joka voi olla luonteeltaan vapaamuotoisempaa asiantuntijatyötä eikä näin ollen välttämättä vaadi tarkempaa muodollista prosessikuvausta.

Osastopäällikkö,
Ylijohtaja

Raimo Ikonen

Neuvotteleva virkamies

Antti Väisänen

TIEDOKSI

Kirjaamo/STM

9.12.2016

Valtiontalouden tarkastusvirasto
PL 1119
00101 Helsinki
tuloksellisuustarkastus @vtv.fi

Lausuntopyyntö 21.11.2016, Dnro 137/54/2016

Lausunto VTV:n selvitysluonnoksesta Sosiaalimenojen kehitysarviot

Valtiontalouden tarkastusvirasto on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa sosiaalimenojen kehitysarvioita koskevan selvitysluonnoksen pääasiallisesta sisällöstä.

Huomiot selvityksestä

Julkiseen talouteen pitkällä aikavälillä vaikuttavia poliittisia päätöksiä perusteltaessa viitataan usein valtiovarainministeriössä laadittavaan kestävyysvaje-arvioon. STM:n kehittämällä SOME-mallilla laadittavat sosiaalimenojen kehitysarviot ovat keskeinen osa kestävyysvaje-laskelmia. Valtiontalouden tarkastusviraston selvitys sosiaalimenojen kehitysarvioista antaa tärkeän panoksen SOME-mallin käytön jatkokehittämiselle ja hyödyntämiselle poliittisessa päätöksenteossa. Selvitys myös antaa kattavan kuvan sosiaalimenojen kehitysarvioiden laadinnan nykytilasta Suomessa.

Valtiovarainministeriö yhtyy VTV:n selvityksessä valtiovarainministeriölle antamiin suosituksiin ja pyrkii noudattamaan niitä eli laatimaan kestävyysvaje-arvioista perusteellisen ja läpinäkyvän menetelmäkuvauksen sekä lisäämään kestävyysvaje-arvion säännölliseen raportointiin herkkyyksianalyysia. Valtiovarainministeriö huomauttaa, että se on kuitenkin jo nykyisellään pyrkinyt tuomaan esille kestävyysvaje-laskelmiin liittyvää epävarmuutta ja laskelmien herkkyyttä oletuksille kestävyysvaje-laskelmista raportoidessaan. Valtiovarainministeriö on viimeksi syksyllä 2014 päivittänyt tekemiään herkkyystarkasteluita eri oletusmuutosten vaikutuksista kestävyysvajeeseen. Nämä herkkyystarkasteluiden tulokset on julkaistu valtiovarainministeriön verkkosivuilla VM-akatemian esitysmateriaalin yhteydessä.

Valtiovarainministeriö katsoo, että esimerkiksi noin kolmen vuoden välein päivitettävät herkkyystarkastelut olisivat riittäviä, sillä herkkyystarkastelun tulokset suhteessa peruslaskelmaan pysyvät hyvin vakaina laskentakierroksesta toiseen. Lisäksi tuoreiden herkkyystarkasteluiden esittäminen aina uuden kestävyysvaje-arvion julkaisemisen yhteydessä ei ole mahdollista hyvin tiukan julkaisuaikataulun puitteissa.

Sähköisesti allekirjoitettu / Signerad elektroniskt / Signed digitally
Selvityksessä todetaan, että SOME-malli ei nykyisellään mahdollista suurten rakenteellisten muutosten aiheuttamien laajamittaisten vaikutusten mallintamista sosiaalimenoihin ilman mallin jatkokehittämistä. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan malli ei jatkokehittämistoiveista huolimatta sovellu tällaiseen käyttötarkoitukseen. Esimerkiksi valmisteilla

olevan sote-uudistuksen vaikutuksia on vaikea ylipäätään mallintaa. SOME-mallin avulla on mahdollista ainoastaan tehdä jotain projektioita annettuna valmiit oletukset kustannusten muutoksista, mutta se on hyvin eri asia kuin vaikutusarviointi.

Lopuksi valtiovarainministeriön näkökulmasta selvityksessä tulisi ilmaista selkeämmin, että kestävyysvajelaskennassa käytettävien ikäsidonnaisten sosiaalimenojen suhde bruttokansantuotteeseen oli 23,5 prosenttia vuonna 2014. Selvityksessä viitataan, että SOME-malli käsittää THL:n sosiaalimenotilaston mukaiset menot, jotka olivat vuonna 2014 selvästi suuremmat eli 31,9 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Osastopäällikkö,
Ylijohtaja

Mikko Spolander

Finanssisihteeri

Ilari Ahola